

HEMŞİRELİK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

2023

- 1. F*****
Y******* Evde Sağlık Hizmeti Alan ve Almayan Yaşı Bireylerin Yaşam Kalitesi, Yalnızlık Ve Ölüm Korkusu
- 2. Ő***** E***** Kardeşi Epilepsi Hastalığına Sahip Olan Bireylerin Deneyimleri
- 3. Z***** U******* Açık Kalp Cerrahisi Geçiren Hastalara Uygulanan Terapötik Yaklaşımın Entübasyon Tepkisi, Ajitasyon Davranışı ve Entübasyondan Ayrılma Süresine Etkisi

EVDE SAĞLIK HİZMETİ ALAN VE ALMAYAN YAŞLI BİREYLERİN YAŞAM KALİTESİ, YALNIZLIK VE ÖLÜM KORKUSU

ÖZET

Ülkemizdeki yaşlı nüfusunun artmasıyla beraber kişilerin kendi bakımlarını engelleyen sağlık sorunlarının ortaya çıkma hızında artmaktadır. Kronik hastalıklar sebebiyle işlev kayıplarının yaşanması sağlığı her yönüyle etkilemekle birlikte bireyin sosyal adaptasyon durumunu da zayıflatmaktadır. Üretkenliği ve gücü azalan yaşlı birey kendini diğer insanlara göre daha yalnız ve ölüme daha yakın hisseder. Evde sağlık hizmetleri bu duygular içindeki fizyolojik ve psikolojik sıkıntı yaşayan yaşlı bireyler için hayatı biraz daha kolaylaştırmak amacıyla profesyonel sağlık hizmeti sunmaktadır. Bu araştırma evde sağlık hizmeti alan ve almayan yaşlı bireylerin yaşam kalitesi, yalnızlık ve ölüm korkusunun incelenmesi amacıyla yapıldı.

Araştırma, Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesinin Evde Sağlık Hizmetleri birimine kayıtlı 266 hasta ve Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesinin poliklinik birimlerine başvuran, çalışmanın yapıldığı altı bölge içinde yaşayan ve herhangi bir yerden evde sağlık hizmeti almayan 242 birey üzerinde gerçekleştirildi. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, DSÖ Yaşam Kalitesi Ölçeği Yaşlı Modülü, Templerin Ölüm Kaygısı Ölçeği ile Yaşlılar İçin Yalnızlık Ölçeği kullanılarak toplandı. Analizler SPSS 27 istatistik programı ile yapıldı. Bulguların yorumlanmasında frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistikler kullanıldı. Tanımlayıcı testler için sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında “Mann-Whitney U” testi (Z-tablo değeri), normal dağılıma sahip olmayan iki nicel değişkenin ilişkilerinin incelenmesinde “Spearman” korelasyon katsayısı kullanıldı.

Araştırmada; evde sağlık hizmeti alan bireylerin %60,5'i, hizmet almayan bireylerin ise %59,1'inin kadın olduğu bulundu. Evde sağlık hizmeti alma durumu yaş sınıfları, cinsiyet, medeni durum, eğitim d¼zeyi, çocuk varlığı ve ikamet edilen yer arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki ($p>0,05$) olmadığı, birlikte yaşanan kişiler ($\chi^2=14,025$; $p=0,003$), bakıma yardımcı kişinin olması durumu ($\chi^2=9,716$; $p=0,002$) ve gelir d¼zeyi arasında ($\chi^2=16,888$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edildi.

Evde sağlık hizmeti alan bireyler WHOQOL-OLD lçeğinin t¼m alt boyutlarında hizmet almayan bireylere göre daha y¼ksek puan aldı. Evde sağlık hizmeti alan bireylerin yaşam kalitesi almayan bireylere göre daha y¼ksek, yalnızlık ve l¼m kaygısı lçeği değerleri ise evde sağlık hizmeti alan bireylerde hizmet almayanlara göre daha d¼ř¼k bulundu.

Evde sağlık hizmeti alma durumunun biriyle birlikte yaşayan kişilerde daha fazla ($\chi^2=14,025$; $p=0,003$) olduğu, bakımına yardımcı olan kişilerin ağırlıklı olarak hizmet aldığı ($\chi^2=9,716$; $p=0,002$), bakımında yardımcısı olmayan kişilerin ise ağırlıklı olarak hizmet almadığı, geliri giderine eşit veya geliri giderinden fazla olanların geliri giderinden az olanlara göre daha fazla hizmet aldığı ($\chi^2=16,888$; $p<0,001$) tespit edildi. Yaşanılan bölge, Covid-19 geğirip geğirmeme durumu ve eşiyle, çocuklarıyla, bakıcıyla, yalnız yaşama durumlarına göre evde sağlık hizmeti alan bireylerin yaşam kalitesi d¼zeylerinin hizmet almayanlara göre daha y¼ksek, yalnızlık durumlarının ve l¼m korkusunun ise daha d¼ř¼k olduğu bulundu.

Anahtar Kelimeler: Evde Sağlık Hizmetleri, Yaşlı, Yalnızlık, l¼m Korkusu, Yaşam Kalitesi

KARDEŞİ EPİLEPSİ HASTALIĞINA SAHİP OLAN BİREYLERİN DENEYİMLERİ

ÖZET

ESKİ, Ş. (2023). Epilepsi hastalığına sahip kardeşi bulunan bireylerin yaşam deneyimleri. Bezmialem Vakıf üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik AD. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Bu araştırma, epilepsi hastalığına sahip kardeşi olan, bireylerin yaşam deneyimlerini tanımlamak amacıyla fenomenolojik yaklaşımlı niteliksel araştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kartopu örneklem yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini en az 6 ay önce epilepsi tanısı almış hastaların, 6-18 yaş aralığında, dahil olma kriterlerini karşılayan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 10 sağlıklı kardeşi oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından ulusal ve uluslararası literatür doğrultusunda hazırlanan kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılar ve ebeveynlerinden sözlü ve yazılı onam alınarak, ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Veriler derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeler 45 ile 90 dakika arasında sürmüştür. Araştırmanın analizinde içerik analizi kullanılarak tümevarımsal yaklaşım benimsenmiştir. Kardeşlerin yaş ortalaması 13,4±3,97, cinsiyeti %90 kadın, öğrenim durumu %30 ilkokul, %30 ortaokul, %30 lise, yetiştiği sosyal çevre %60 kent, aile yapısı %80 çekirdek aile, hasta kardeşin yaş ortalaması 12,2 ± 7,45, kardeşin engellilik durumu %70 engelli, şeklinde bulunmuştur. Yapılan görüşmeler sonucunda epilepsili kardeşi olan bireylerin deneyimleri üç boyutta temalandırılmıştır. Bunlar; 1. Kardeşin epilepsi hastası olmasının anlamı, 2. hastalık süreci ve nöbetler ile ilgili deneyimler, 3. Aile içi ilişkiler ile sosyal hayat ve eğitim hayat deneyimleridir. Kardeşin epilepsi hastası olmasının sağlıklı kardeş için anlamı, “sorumluluk” teması altında, “tetikte olma ve yalnız bırakamama”, “bakım sorumluluğu”, “rol üstlenme” ve “kurtarıcı rol” olmak üzere dört alt kategoride, hastalık süreci ve nöbetler ile ilgili deneyimleri, “korku ve üzüntü” teması altında “nöbet” ve “hastalık süreci” alt kategorilerinde, aile içi ilişkiler, sosyal hayat ve eğitim hayatı ile ilgili deneyimleri ise “mahrumiyet” teması altında “duygusal”, “sosyal”, ve “eğitim” alt kategorilerine ayrılmıştır. Niteliksel çalışma yöntemi ile epilepsi hastası kardeşlerin deneyimlerini araştıran bu çalışma, deneyimi doğrudan yaşayan kardeşlerin perspektifinden önemli veriler sunmaktadır. Bu sonuçların epilepsi hastası kardeşe sahip bireylerin neler yaşadığının anlaşılmasında, hasta kardeşe ve ailesine yönelik destekleyici yaklaşım ve programların geliştirilmesinde önemli rol oynayacağına inanılmaktadır. Sağlıklı kardeşin hasta kardeşle ilgili yaşadığı sorumluluklar, ebeveyn bakım yükünün bir sonucu olabileceğinden hasta çocuğun bakımına diğer aile üyeleri de katılmalı, kardeş ve aileye psikososyal destek sağlanmalıdır. Bu durum hem ailenin hem de kardeşlerin yaşadığı stres, korku, üzüntü ve endişelerin azaltılmasında etkili olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Epilepsi, hastalık, kardeş deneyimi, niteliksel araştırma, psikiyatri hemşireliği

AÇIK KALP CERRAHİSİ GEÇİREN HASTALARA UYGULANAN TERAPÖTİK YAKLAŞIMIN ENTÜBASYON TEPKİSİ, AJİTASYON DAVRANIŞI VE ENTÜBASYONDAN AYRILMA SÜRESİNE ETKİSİ

ÖZET

Bu araştırma teröpatik iletişim aşamalarına göre ameliyat öncesinde ve sonrasında verilen eğitimin etkinliğini belirlemek amacıyla son test kontrol gruplu araştırma deseninde planlandı.

Araştırmanın örneklemini İstanbul’da bir vakıf üniversitesi hastanesinde yatan açık kalp cerrahisi hastalarından 15 deney, 15 kontrol olmak üzere toplam 30 hasta oluşturdu. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan sosyodemografik bilgi formu, RASS (Richmond Ajitasyon Sedasyon Skalası), Entübasyon tepkileri gözlem formu ile 10.10.2022-07.01.2023 tarihleri arasında toplandı. Ameliyat öncesi her iki gruba da sayısal anksiyete ölçeği (kontrol değişkeni) uygulandı. Ameliyat öncesi ve sonrasında deney grubundaki (n=15) olgulara sürece uygun olarak yapılandırılmış terapötik iletişim sürecine dayandırılmış eğitim programı uygulandı. Kontrol grubu (n=15) ise standart bakım aldı. Her iki gruba da ameliyat sonrası RASS ve Entübasyon tepkileri gözlem formu uygulandı. Ölçümler hastaların yoğun bakımdaki sedasyon prosedüründen sonra ilk uyandıkları anda yapıldı. Verilerin analizinde araştırmaya katılan çalışanların tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizlerinden, ölçeğin incelenmesinde ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır. Araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere Kurtosis (Basıklık) ve Skewness (Çarpıklık) değerleri incelenmiştir. Bağımsız gruplarda kategorik değişkenlerin oranları arasındaki farklar Ki-Kare ve Fisher exact testleri ile analiz edilmiştir. Sürekli değişkenlerin gruplara göre farklılaşması bağımsız gruplar t-testi ile analiz edilmiştir

Hastaların entübasyon tepkileri deney ve kontrol gruplarına göre likert ölçümde anlamlı farklılık göstermemiştir. Ancak istatistiksel açıdan entübasyon tepkileri görüldü/görülmedi olarak değerlendirildiğinde “buruşuk yüz ifadesi” ($X^2=5,000$; $p=0,030<0.05$) ve “elleriyle çarşaf toplama” ($X^2=6,652$; $p=0,013<0.05$) tepkilerinde kontrol grubunun deney grubuna göre puanı anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Deney ve kontrol grupları arasında RASS puanları ve entübasyondan ayrılma süreleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Hemşirelik, Kalp Damar Cerrahisi, Terapötik Yaklaşım